

Asia: VN/26120/2023

Arviomuistio viranomaisia koskevista seuraamuksista tietosuojalainsäädännön rikkomisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriö on pyytänyt Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) lausuntoa arviomuistiosta ”Viranomaisia koskevat seuraamukset tietosuojalainsäädännön rikkomisesta”. THL kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja lausuu lyhyesti seuraavaa:

THL pitää tärkeänä, että tietosuojalainsäädännön seuraamuksista säädettäisiin yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti. On ongelmallista, että samalla alalla toimiviin yksityisiin ja julkisiin tahoihin kohdistuu seuraamukset eri säännöin. Esimerkkinä yliopistot ja valtion tutkimusorganisaatiot on vapautettu tietosuojavaltuutetun seuraamusmaksuista, mutta ammattikorkeakouluille voidaan määrätä seuraamusmaksuja.

Esimerkkinä tietosuojavaltuutetun toimiston seuraamuskollegio on määrännyt 25 000 euron hallinnollisen seuraamusmaksun ammattikorkeakoululle tietosuojarikkomuksesta työntekijöiden sijaintitietojen käsittelyn vuoksi (TSV:n päätös 5.7.2021 dnro 3843/163/20), mutta vastaavassa tilanteessa yliopistoille tai valtion tutkimusorganisaatioille ei voitaisi määrätä seuraamusmaksua. Ammattikorkeakoulujen rahoitus tulee pääosin valtiolta, sen toimintaan sovelletaan mm. hallinto- ja julkisuuslakia, joten julkista sektoria koskeva poikkeus seuraamusmaksuista olisi perusteltua yhdenmukaistaa koskemaan myös ammattikorkeakouluja ja muita vastaavia julkisen sektorin lakisääteisiä toimijoita.

Julkisen sektorin vapauttaminen seuraamusmaksuista virkavastuun perusteella on perusteena kestävä, sillä EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisten seuraamusten kohteena on rekisteripitäjät tai henkilötietojen käsittelijät, eivät rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän henkilöstö. Yleisimmät virkavastuun muodot eivät voi myöskään kohdistua julkisen sektorin työsuhteessa olevaan henkilöstöön.

Käytännössä virkavastuun kohdentaminen tietosuojarikkomuksista yksittäiseen virkamieheen voi olla mahdotonta tai vähintäänkin kohtuutonta. Jotta virkavastuu voitaisiin kohdistaa oikein, tulisi organisaatiolla olla sisäisesti ja ulkoisesti hyvin selvästi määritellyt nimetyt vastuut tietosuojalainsäädännön noudattamisesta. Ottaen huomioon tietosuojalainsäädäntöön liittyvät tulkintahaasteet lähtien peruskäsitteistä, vastuita voi olla käytännössä hyvin vaikeaa määritellä täysin kattavasti. Lisäksi yksittäiset valtion virastot tai laitokset ovat käytännössä pakotettuja käyttämään ainakin osittain esimerkiksi valtion yhteisesti tarjoamia ICT-palveluja rajallisesti annetuilla budjettiresursseilla, joten tietosuojavastuun ei tulisi kohdistua vain yhteen toimijaan tai virkamieheen.

Reittu Jarkko
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL